

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Бізнес-планування»

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	076 Підприємництво та торгівля
Освітня програма	«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Тривалість викладання	6-й семестр (11 та 12 чверть)
Кількість кредитів	5 кредитів ECTS (150 годин)
Заняття:	
лекції:	2 години на тиждень
практичні заняття:	2 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2798>
Кафедра, що викладає Прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

Викладачі:

Шаповал Вадим Анатолійович (лекції)

доцент, канд. екон. наук, доцент кафедри ПЕППУ

Персональна сторінка

<https://pe.nmu.org.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi/shapoval/shapoval.php>

E-mail:

shapoval.v.a@nmu.one

Літвінов Юрій Ігоревич (практичні заняття)

доцент, канд. техн. наук, доцент кафедри ПЕППУ

Персональна сторінка

<https://pe.nmu.org.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi/litvinov/litvinov.php>

E-mail:

litvinov.yu.i@nmu.one

1. Анотація до курсу

Дисципліна "Бізнес-планування" зосереджується на формуванні у студентів глибокого розуміння бізнес-плану як ключового документа, що визначає цільову та змістовну характеристику діяльності суб'єкту підприємництва. Темі дисципліни охоплюють всі етапи бізнес-планування: від ініціації бізнес-ідеї до розробки розділів бізнес-плану, зокрема аналіз ринку, організаційний, виробничий, юридичний та фінансовий плани. Особливий акцент зроблено на управлінні бізнес-плануванням як комплексним процесом, що включає постановку цілей, пошук альтернативних рішень і координацію функціональних завдань. Студенти опануватимуть методологію

розробки бізнес-планів, освоюють сучасні інструменти моделювання бізнесу, наприклад такі як Business Model Canvas, і отримують навички оформлення та презентації результатів. Цей курс підготує майбутніх підприємців до ефективного управління бізнес-проєктами в умовах динамічного середовища.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти компетентностей щодо бізнес-планування на засадах комплексного підходу до постановки та вирішення суб'єктами підприємницької діяльності завдань різного функціонального змісту.

Завдання курсу:

- формування комплексу знань зі бізнес-планування діяльності суб'єктів підприємництва з різними вихідними характеристиками та пріоритетами;
- набуття компетентностей розробки та управління процесами бізнес-моделювання та бізнес-планування проєкту.

2. Результати навчання (дисциплінарні)

- пояснювати сутність та загальну методологію бізнес-планування;
- пояснювати сутність та складові елементи шаблонів бізнес-моделей;
- пояснювати види бізнес-планів та їх типовий зміст;
- здійснювати підготовчу стадію бізнес-планування;
- розробляти та керувати розробкою розділу бізнес-плану: аналіз ринку (цільова аудиторія);
- розробляти та керувати розробкою розділу бізнес-плану: аналіз ринку (конкуренти);
- розробляти та керувати розробкою розділу бізнес-плану: план маркетингу;
- розробляти та керувати розробкою розділу бізнес-плану: організаційний план;
- розробляти та керувати розробкою розділу бізнес-плану: виробничий план;
- розробляти та керувати розробкою розділу бізнес-плану: юридичний план;
- розробляти та керувати розробкою розділу бізнес-плану: фінансовий план;
- розробляти демонстраційні матеріали бізнес-плану та презентувати його стейкхолдерам.

3. Структура курсу

Види та тематика навчальних занять
ЛЕКЦІЇ
1. Сутність та загальна методологія бізнес-планування 1.1. Функції та цілі бізнес-планування. 1.2. Початкова стадія бізнес-планування: ініціація бізнес-проєкту. 1.3. Життєвий цикл бізнес-проєкту. 1.4. Загальна методологія розробки бізнес-плану.
2. Розробка бізнес-моделі проєкту 2.1. Шаблон Business Model Canvas 2.2. Шаблон Lean Canvas
3. Бізнес-план як документ 3.1. Класифікація бізнес-планів. 3.2. Типовий зміст (стандарт) бізнес-плану.
4. Підготовча стадія бізнес-планування 4.1. Формулювання цілей проєкту. 4.2. Визначення альтернативних рішень проєкту.

Види та тематика навчальних занять
5. Визначення цільової аудиторії (розділ «Аналіз ринку»)
5.1. Дослідження споживача: статистика; емпатія; спостереження; інтерв'ювання; досвід споживача.
5.2. Сегментування цільової аудиторії
5.3. Визначення споживчої цінності пропозиції
6. Логіка аналізу конкурентів (розділ «Аналіз ринку»)
6.1. Аналіз пропозицій прямих конкурентів
6.2. Аналіз непрямой конкуренції
<i>Тестове завдання №1 (лекційні теми 1-6)</i>
7. Розділ бізнес-плану: план маркетингу
7.1. Логіка розділу «План маркетингу»
7.2. Типові рішення розділу «План маркетингу»
8. Розділ бізнес-плану: організаційний план
8.1. Логіка розділу «Організаційний план»
8.2. Типові рішення розділу «Організаційний план»
9. Розділ бізнес-плану: виробничий план
9.1. Логіка розділу «Виробничий план»
9.2. Типові рішення розділу «Виробничий план»
10. Розділ бізнес-плану: юридичний план
10.1. Логіка розділу «Юридичний план»
10.2. Типові рішення розділу «Юридичний план»
11. Розділ бізнес-плану: фінансовий план
11.1. Логіка розділу «Фінансовий план»
11.2. Типові рішення розділу «Фінансовий план»
12. Оформлення та презентація бізнес-плану
12.1. Рекомендації з оформлення тексту бізнес-плану
12.2. Врахування цільової аудиторії презентації бізнес-плану.
<i>Тестове завдання №2 (лекційні теми 7-12)</i>
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
1. Визначення пріоритетних завдань з бізнес-планування конкретного суб'єкту підприємницької діяльності
<i>Індивідуальне завдання №1</i>
2. Аналіз рекомендацій (вимог) інституційних інвесторів до бізнес-планів
<i>Індивідуальне завдання №2</i>
3. Розробка бізнес-моделі проєкту
<i>Індивідуальне завдання №3</i>
4. Визначення системи цілей та рішень бізнес-проєкту
<i>Індивідуальне завдання №4</i>
5. Розробка розділу бізнес-плану: аналіз ринку (цільова аудиторія)
<i>Індивідуальне завдання №5</i>
6. Розробка розділу бізнес-плану: аналіз ринку (конкуренти)
<i>Індивідуальне завдання №6</i>
7. Розробка розділу бізнес-плану: план маркетингу
<i>Індивідуальне завдання №7</i>
8. Розробка розділу бізнес-плану: організаційний план
<i>Індивідуальне завдання №8</i>
9. Розробка розділу бізнес-плану: виробничий план
<i>Індивідуальне завдання №9</i>
10. Розробка розділу бізнес-плану: юридичний план
<i>Індивідуальне завдання №10</i>

Види та тематика навчальних занять
11. Розробка розділу бізнес-плану: фінансовий план
<i>Індивідуальне завдання №11</i>
12. Презентація бізнес-плану
<i>Індивідуальне завдання №12</i>

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На навчальних заняттях студенти повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one); перевірений доступ до платформи Moodle; програм Microsoft Office 365 (Teams, Word, Excel, Power Point).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань на лекційних та практичних заняттях за умови, якщо здобута середня оцінка становитиме не менше 60 балів. Під час поточного контролю лекційна частина оцінюється в спосіб складання двох тестових завдань на тижнях контрольних заходів. Практична частина оцінюється якістю виконання індивідуальних завдань. Кожне завдання поточного контролю за лекційною та практичною частинами оцінюється за 100-бальною шкалою з подальшим усередненням їх значення. Завдання оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

<i>Рівень, рейтингова шкала</i>	<i>Теоретична підготовка</i>	<i>Практичні уміння і навички</i>
Високий, 100-90, відмінно	Студент має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень теорії, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно довести закони, теореми, принципи, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.	Студент самостійно розв'язує типові задачі різними способами, стандартні, комбіновані й нестандартні завдання, здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних та індивідуальних робіт студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням

		оцінювати помилки й аналізувати результати.
Вище середнього, середній 89-74 дуже добре, добре	Студент знає і може самостійно сформулювати основні теоретичні положення, принципи та пов'язати їх з реальними явищами, може привести вербальне формулювання основних положень теорії, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.	Студент самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) завдання, володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій та перетворень, може самостійно сформулювати типову задачу за її словесним описом, скласти типову схему та обрати раціональний метод розв'язання, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату.
Достатній, 73-60, задовільно, посередньо	Студент відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії, знає істотні ознаки (засади) основних теоретичних положень та їх відмінність, може записати окремі термінологічні дефініції теоретичного положення за словесним формулюванням і навпаки; допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.	Студент може розв'язати найпростіші типові завдання за зразком, виявляє здатність виконувати основні елементарні аналізи, але не спроможний самостійно сформулювати задачу за словесним описом і визначити метод її розв'язання.
Низький, 59-0, незадовільно	Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про теоретичні положення. У відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення теорії.	Студент знає умовні позначення та вміє розрізняти основні величини, вміє розв'язувати завдання лише на відтворення основних формул, здійснювати найпростіші математичні дії.

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи:

У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться підсумкове оцінювання під час сесії – екзаменаційний тест. Максимальна кількість балів при підсумковому оцінюванні: 100.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка" <https://cutt.ly/IBesJEc>

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office365.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.4. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці: Технодрук, 2019. 264с. URL: http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Ekonomiky/Docs/2020_Biznes-planuvannja_pidprijemnickoji_dijalnosti.pdf

2. Должанський І.З., Загорна Т.О. Бізнес-план: технологія розробки. Навчальний посібник. 2-е видання. К.: Центр навчальної літератури. – 2019. – 384 с. <https://www.yakaboo.ua/ua/biznes-plan-tehnologija-rozrobki.html?srsltid=AfmBOoqFph8RtVDtKdDJA8GUT83PV7ngx-kLhNrth9jR3MDAR6JvkJcy>

3. «Управління проектами»: навчальний посібник до вивчення дисципліни для магістрів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації: «Менеджмент і бізнес-адміністрування», «Менеджмент міжнародних проектів», «Менеджмент інновацій», «Логістика»/ Уклад.: Л.Є. Довгань, Г.А.Мохонько, І.П. Малик. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 420 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/19481/1/DMM_UP_2017.pdf

4. Тіль Пітер. Від нуля до одиниці! Нотатки про стартапи, або як створити майбутнє. Наш формат. 2015, 232 с.

5. Остервальдер Олександр, Пинье Ів. Побудова бізнес-моделей. Настільна

книга стратега і новатора. Паблішер. 2016. 288 с.

6. Летуновська Н. Є. Практичні аспекти бізнес-планування в системі реалізації інвестиційного проекту / Н. Є. Летуновська, О. Ю. Далечін, К. О. Беляєва // Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2017. - № 3. - С. 226-235. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mimi_2017_3_23.

7. Cremades, Alejandro. How To Create A Business Plan. 2018. URL: <https://www.forbes.com/sites/alejandrocremades/2018/07/24/how-to-create-a-business-plan/#21b88b7391c8>

8. Kirsner, Scott. Why There's No Such Thing as a Corporate Entrepreneur. February 05, 2018. URL: https://hbr.org/2018/02/why-innovators-in-big-companies-dont-count-as-entrepreneurs?referral=03759&cm_vc=rr_item_page.bottom

9. Innovationtactics: the best digital tech business model today. URL: <https://innovationtactics.com/>

Додаткові

1. Шаповал В. А., Літвінов Ю. І. Стратегічне управління стартапами в контексті місцевого економічного розвитку. Економічний вісник Дніпровської політехніки. 2023 №2 (82). 176-185. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/82.176>

2. Андріішина О.О., Шаповал В.А. Роздрібна торгівля в умовах цифровізації суспільства. Економічний вісник Дніпровської політехніки. 2022. №2 (78). С. 92-103. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/78.092>

3. Терехов Є. В., Шаповал В. А., Літвінов Ю. І. Ресурсний менеджмент індустріальних регіонів (Resource management of industrial regions). Економічний вісник Дніпровської політехніки. 2021. №2 (74). С. 145-153. Режим доступу: DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/74.145>, https://ev.nmu.org.ua/docs/2021/2/EV20212_145-153.pdf

4. Шаповал В. А., Літвінов Ю. І., Висоцький С. В. Моделювання бізнесу виробничого підприємства як підґрунтя проєктів забезпечення конкурентної позиції. Modern Economics. 2020. № 19(2020). С. 199-205. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V19\(2020\)-33](https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-33)

5. Людський чинник в процесі стратегічного управління розвитком об'єднаних територіальних громад / В.А. Шаповал, О.Г. Вагонова, С.М. Ісіков // Держава та регіони. Серія: Державне управління, 2019, №3 (67). С.171-176. DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-3401-2019-3-31>

6. Шаповал В.А., Літвінов Ю.І. Узгодження економічних інтересів територіальної громади та місцевого гірничодобувного бізнесу // Науковий журнал Економічний вісник Національного гірничого університету, 2019. №4 (68). С. 164-176. DOI: <https://doi.org/10.33271/ev/68.164>

7. Стратегія підприємницького використання відновлених земель: міжнародний досвід економічного розвитку місцевих громад / В.А. Шаповал, Т.М. Мормуль // Економічний вісник Національного гірничого університету. – Дніпро: ДВНЗ «НГУ», 2018. – №1(61). – С. 181-193 [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ev.nmu.org.ua/docs/2018/1/EV20181_181-193.pdf

8. Математичні моделі і методи прийняття рішень для сталого розвитку: навч. посіб. / О.В. Трифонова, Л.В. Тимошенко, С.А. Ус – М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2023. – 240 с. URL: <https://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/165392>

Інформаційні ресурси

1. Business Ready (B-READY). The World Bank's flagship report on business environment worldwide. URL: <https://www.worldbank.org/en/businessready?topic=protecting-minority-investors>
2. Державна служба статистики України. Статистична інформація / Економічна статистика / Макроекономічна статистика / Тенденції ділової активності. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Дослідження Європейської Бізнес Асоціація: 10 регулярних досліджень: Індекс інвестиційної привабливості, Митний індекс, Податковий індекс, Судовий індекс, Інфраструктурний індекс, Індекс настроїв малого бізнесу, Бізнес під час війни, Легкість ведення бізнесу в регіонах, Барометр щастя, Прогнози бізнесу. URL: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analytyka/>
4. Кон'юнктурні опитування Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/nbusurvey>
5. Публікації Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. URL: <http://www.ier.com.ua/ua/publications>
6. Публікації Всесвітнього Економічного Форуму (Давос, Швейцарія). URL: <https://www.weforum.org/publications/>
7. Інформаційні та звітні дані акціонерних товариств. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. URL: <https://smida.gov.ua/>
8. Матеріали Статистичної служби Європейського союзу. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat>
9. Інформаційні та аналітичні матеріали Світового банку в Україні. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
10. Матеріали Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/index.htm>
11. World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/>
12. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
13. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
14. Модельний статут товариства з обмеженою відповідальністю. URL: <https://nais.gov.ua/files/general/2023/07/27/20230727171344-29.pdf>
15. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
16. Як отримати ліцензію. Державна регуляторна служба. URL: <https://www.drs.gov.ua/licensing-category/yak-otrymaty-litsenziyu/>
17. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15#Text>
18. Закон України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3392-17#Text>
19. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>
20. Державна реєстрація авторського права і договорів, які стосуються прав авторів на твори. Державна система правової охорони інтелектуальної власності. URL: <https://ukrpatent.org/uk/articles/copyright>
21. Промислова власність. Державна система правової охорони інтелектуальної власності. URL: https://ukrpatent.org/uk/articles/industrial_property

22. IP офіс. Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ) . URL: <https://nipo.gov.ua/>
23. Дія. Бізнес. URL: <https://business.dia.gov.ua/>